

किं इति यः प्रसिद्धः कर्कः 'अथैतन्नयं पिष्टं भवति
शर्कराश्लेषावोरसस्तेन संसृजति' श० ब्रा० ।

अयोहृदयं लि० अय इव कठिनं हृदयमस्य । कठिनचित्ते
दयान्मन्यचित्ते । "सहृदयोहृदयः प्रतिगतर्जताम् रघुः ।

अरमन् लि० अय-मनिन् । १ गन्तरि २ गमनसाधने च
'समानमयमन् पथ्येति जागृविः' ता० ब्रा० "अरमन्
अयमनि गमनसाधने रथे उपविष्टः" भा० ।

अर पु० इयर्चि गच्छत्यनेन ऋ-अच् । १ चक्रस्य
२ नाभिनेत्योर्ध्वस्थे कण्ठे ३ शीघ्रे च ४ शीघ्रतादिगुणवति
लि० । "गण्डोज्ज्वलासुज्ज्वलनाभिचक्रया विराज-

मानां नवयोदरश्रियां" माघः उदरा उन्नता अराचक्र-
शलाका इति मल्लिः । "विभुरराज नेमिः परिभूरजायथाः
ऋ० १ १४, ६ "अरा इव रथनाभाविति" श्रुतिः

"सम्यञ्चोऽग्निं स पर्यतारा नाभिसिवाभितः" अथ०
३, २०, ६, "अरा इवाग्ने नेमिरिति" शत० ब्रा० ।

एवमस्य पुंस्त्वे प्रयोगात् "रोपधः" ६।७ पृष्ठे दर्शितात्
पा० स्त्रवाच्च पुंस्त्वे स्थिते मेदिनीकरोक्तं स्त्रीवत्वं शीघ्र-

तायामेवान्वितं न तु चक्राङ्गेऽपि । "यदपि च तच्चक्रं
द्वादशारं यद्वै कुमारः परिवर्त्तयन्ति तेऽपि षडृतवः संव-

त्सरश्चक्रम्" भा० आ० प० । द्वादश मासा अराइव यस्य
तदर्थः । "पञ्चारे चक्रे परिवर्त्तमाने तस्मिन्नातस्युर्भुव-

नानि च विद्या" ऋ० १, १६४, १२ पञ्चारे पञ्चर्तु-
रूपैरैर्युक्ते हेमन्तशिशिरयोरेकत्वाभिप्रायेण पञ्चर्तुता" भा०

४ कोषे "त्रिपञ्चारे पीठे श्वशिवहृदीति" श्यामास्तवः ।
संज्ञायां कन् । ५ श्वेवाले "प्रापडोति" ख्याते दीर्घपठे च पु० ।

अरक्षस् लि० नास्ति रक्षो रक्षस्तुल्यं बाधकं यस्य ।
"बाधकरहिते । "जिघर्ष्यरक्षसा मनसा च तज्जुपेत"

ऋ० २, १०, ५ । "अरक्षसा बाधकरहितेन मनसा" भा० ।
अरक्षित लि० न रक्षितः । रक्षितभिन्ने । "पादं स्वामिन्य-

रक्षिते" स्मृतिः ।
अरग्वध पु० पृ० ह्रस्वः । आरग्वधहृत्ते (शुं धालो) ।
अरघट्ट पु० अरं शीघ्रं घट्टते चाख्यतेऽसौ । १ महाकूपे,

२ कूपोपरिनिवृज्जलोत्तोलनकाष्ठे च । "अथ कूपमासा-
द्यारघट्टवाटिकामार्गेण सर्पस्तेनानीतः" । "तदाकर्णं तु

अरघट्टवाटिकामार्गेमहमाश्रित्येति" च पञ्चत० स्थाये
कन् । तत्तैव ।
अरङ्कृतं लि० अलं करोति अलम्+क-क्तिप् लख रः ।
१ अलङ्कारिणि "त्वमग्ने ! इविषोदा अरङ्कृते" ऋ०

२, १, ६, ० "अरङ्कृते अलङ्कृते" भा० हविष्यन्तो
अरङ्कृतः ऋ० १, १४, ५, भा० अलङ्कृतः अलङ्कृतेः
"कपिलकादीनां संज्ञाकन्दसोः" लख रः भा० । २ पर्याप्त-

कारिणि च "उरुधाराभरङ्कृतम् ऋ० ८, १, १०,
"अरङ्कृतं पर्याप्तकारिणमिन्द्रम्" भा० ।

अरङ्कृतं लि० अलं क्रियते अ अलम्+क+क्ति लो रः ।
अलङ्कृते भूषिते "यमोह यज्ञो गच्छत्यग्निद्रुतो अर-

ङ्कृतः" ऋ० १०, १४, १२, अरङ्कृतः बहुभिर्द्रव्यैरलङ्कार-
रूपैर्युक्तः" भा० ।

अरङ्कृति स्त्री अलम्+क+क्तिन् लख रः । अलङ्कारे भूषायाम्
"का ते अस्वरङ्कृतिः स्तूतः" ऋ० ७, २६, २ । "अरङ्कृति-

रलङ्कृतिः" भा० ।
अरङ्गम पु० अलं पर्याप्तं गमोगतिः लख रः । पर्याप्तं
गमने "अरङ्गमाय जन्मवेऽपश्चाद्भवे नरे" ऋ० ६, ४२, १,

"अरङ्गमाय पर्याप्तगमनाय" भा० ।
अरजस् लि० रन्ज असुन् नलोपः न० व० । १ रजोगुण-

कार्यकामक्रोधादिभ्यः । "अजरसमरमभयमसृष्टमरजं"
इति शत० ब्रा० वा कप् । अरजस्तोऽप्यल १२ अनार्त्त-

द्वायां नग्निकायां स्त्री । ष्टशा० अभूततद्भावे क्यङ्
सलोपश्च, अरजायते ।

अरज्जु न० नास्ति रज्जुर्बन्धनसाधनं यत् । १ बन्धनागारे
रज्जुहीनत्वेऽपि बन्धनहेतुत्वात् तथात्वम् । "अरज्जौ

दख्यन्तुत्सुनद्धभीतये" ऋ० २, १३, ६, "अरज्जौ बन्ध-
नागारे" भा० २ रज्जुरहिते रोगादौ च "सैतमिः रज्जुभिः

सिनीधः, ७, ८, १, २, रज्जुरहितैः रोगादिभिः भा० ।
अरटु(स्तु) पु० अरं शीघ्रमटति अट-अल वा उन् शक० ।
(शोना) वृद्धे इति ख्याते ऋष्यादि० क । उल्लयोरैक्यात्

अरटुकः तद्वे लि० ।
अरटु पु० न रटति रट-वन् न० त० । पृथुश्वोन्मपति-

मन्त्रिभेदे "अरटु अक्षे नक्षत्रे सङ्गतनि" सुकसराय
सुकृतः" ऋ० ६, ४५, १७ अरटु अक्षे नक्षत्रे सुकृतनि

च एते तस्य राज्ञोऽध्यक्षाः" भा० ।
अरण लि० नास्ति रणं युद्धं यस्य । १ युद्धभ्यः "अरणं
मरणं समयात् समयात्" भट्टिः नास्ति रणः शब्दो येन ।
वाक्सङ्गरहिते २ रिपौ "ब्रह्मराजन्याभ्यां शृङ्गाय चा-

र्याय स्वाय चारणाय" यजु० १६, २, "अरण्याय पराय
वाक्सङ्गरजिताय शत्रवे" वेददी० । ३ अरममाणे पृ० साधुः ।
"योनिः स्त्री अरण्यो यस्य निश्च्यो जिघांसति" ऋ० ६,